

Голові спеціалізованої вченої ради
ДФ 20 051.149
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника
доктору політичних наук, професору
Дерев'янку Сергію Мироновичу

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата політичних наук, доцента кафедри політичних наук
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
Матвієнків Світлани Миколаївни
на дисертацію Галіпчака Володимира Дмитровича
«Інституційні чинники інформаційно-безпекової політики України в умовах
воєнного стану», подану на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» зі спеціальності
052 «Політологія»

Актуальність дисертаційного дослідження.

Питання забезпечення інформаційної безпеки в умовах системної гібридної агресії проти України посіло одне з чільних місць у порядку денному національної безпеки. З 2014 року, а особливо після початку повномасштабного вторгнення в 2022 році, інформаційна сфера стала не лише інструментом впливу, а й самостійним полем бойових дій. У такій ситуації формування ефективної, координованої та стійкої інформаційно-безпекової політики набуло принципового значення для збереження державності, суспільної єдності та міжнародної суб'єктності України.

Обрана тема дисертаційного дослідження «Інституційні чинники інформаційно-безпекової політики України в умовах воєнного стану» є

надзвичайно актуальною з огляду на нові виклики, що постали перед державою у сфері інформаційної безпеки внаслідок повномасштабної агресії російської федерації проти України. У XXI столітті інформаційна сфера стала одним із ключових полів гібридного протистояння, в якому інформаційні загрози набувають системного, інституційно організованого та технологічно розвиненого характеру.

Дисертант влучно відзначає, що сучасна інформаційна безпека не обмежується виключно технічними засобами захисту, а є результатом складної політики, що формується за участю низки державних і недержавних інституцій. У такому контексті аналіз саме інституційних чинників — як формальних, так і неформальних — має визначальне значення для розуміння ефективності інформаційно-безпекової політики в умовах війни.

Особливої ваги тема набуває з урахуванням потреби у формуванні нової державної політики в галузі стратегічних комунікацій, протидії дезінформації, кіберзахисту, кризового управління інформаційними ризиками тощо. Повномасштабна війна активізувала наявні слабкі місця в інституційній взаємодії суб'єктів інформаційної політики, що, у свою чергу, потребує комплексного осмислення й наукового переосмислення. Саме на таке завдання і зорієнтована дисертаційна робота.

Актуальність дослідження посилюється також тим, що до цього часу інституційна складова інформаційної безпеки розроблялася в українській політичній науці переважно фрагментарно: або з точки зору правових основ, або через призму технологічних чи міжнародних загроз. У роботі ж Галіпчака В. Д. зроблено спробу системно охопити цю проблематику, запропонувати нову класифікацію суб'єктів, виявити форми їх взаємодії, оцінити їхню ефективність та спроможність до адаптації в умовах воєнного стану.

Таким чином, тема дисертаційного дослідження є актуальною як у науковому, так і в практично-державному вимірі, оскільки результати можуть бути використані при розробці стратегій інформаційної безпеки, удосконаленні законодавства,

підвищенні координації між органами влади та у формуванні національного нарративу в умовах зовнішньої агресії.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана на кафедрі політичних наук Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Тематика дослідження відповідає пріоритетним напрямкам розвитку політичної науки в Україні, зокрема у сфері дослідження національної безпеки, інформаційної політики, державного управління в умовах воєнного стану, а також формування інституційної спроможності державних інститутів у сфері безпеки.

Основні положення дисертації органічно вписуються в наукову проблематику, що реалізується в рамках колективних досліджень з питань інформаційної безпеки, стратегічних комунікацій, гібридних загроз та інституційних реформ у сфері публічного управління.

Наукова новизна основних положень та одержаних результатів.

Дисертаційне дослідження Галіпчак В. Д. привертає увагу зваженим підходом до аналізу політичної природи інформаційної безпеки в умовах війни, з фокусом на інституційну складову її формування. Новизна роботи проявляється в тому, що автор зосереджує аналітичну увагу не лише на нормативно-правовому чи технічному аспектах проблеми, а на структурованому політичному аналізі механізмів, через які реалізується інформаційно-безпекова політика держави.

Позитивно відзначаємо, що автор аналізує, як інформаційна політика формує політичні смисли, відтворює легітимність влади та впливає на стабільність публічного простору (с. 82–92). Це дозволяє розглядати інформаційну безпеку не лише як інфраструктурну функцію, а як частину політичного процесу

Вважаємо також, що у роботі вдало розкрито взаємозв'язок між функціонуванням інституційної системи та рівнем ефективності державної реакції на інформаційні загрози. Зокрема, у межах розділів 2.1–2.3 (с. 93–129) узагальнено коло суб'єктів, що беруть участь у формуванні політики у сфері інформаційної безпеки, із поділом на офіційні, допоміжні, умовно-позасистемні та міжнародні

актори. Автор пропонує аналітичну рамку для розуміння їхньої координації, ролей та обмежень.

Новим є також підхід до вивчення змістовних та організаційних змін, яких зазнає інформаційна політика під впливом воєнного стану. У розділі 3.1–3.3 (с. 138–196) акцент зроблено на специфіці державного реагування в умовах інформаційної війни: зміщенні функціональних акцентів, посиленні адміністративного контролю, концентрації комунікаційних повноважень та зміні логіки політичної відповідальності.

Заслуговує на увагу те, що у полі зору здобувача — взаємодія держави з недержавними структурами, зокрема ЗМІ, експертною спільнотою, цифровими платформами, яка трактується як важливий вимір інституційної стійкості. У роботі обґрунтовано, що ефективність інформаційної політики визначається не лише наявністю формальних повноважень, а й здатністю до адаптивної координації в умовах високої динаміки загроз.

Загалом, новизна дисертації полягає у спробі представити інформаційно-безпекову політику як складну систему політичної взаємодії, що охоплює державні, громадські, експертні та медійні рівні, перебуває під впливом внутрішніх і зовнішніх загроз і функціонує в умовах надзвичайної політичної напруги.

Ступінь обґрунтованості й достовірність основних наукових положень, висновків і рекомендацій.

Наукові положення, сформульовані в роботі, відзначаються належним ступенем обґрунтованості, внутрішньою логічною послідовністю та широкою джерельною базою й методологічною основою. У дисертації опрацьовано значний масив джерел та літератури — 395 позицій, серед яких — законодавчі акти, державні стратегії, документи міжнародних організацій (ООН, НАТО, ЄС), аналітичні звіти, публікації у наукових виданнях, матеріали експертних платформ та медіа. Такий масштаб джерельної бази забезпечує репрезентативність наведених прикладів і ґрунтовність зроблених висновків.

Обґрунтованість положень проявляється вже на рівні постановки завдань та методології. Доцільним буде підкреслити, що методологічно дослідження спирається на інституціональний підхід, доповнений елементами структурно-функціонального аналізу, порівняльного методу та дискурсивної аналітики. Така комбінація дозволила не лише описати формальні параметри інформаційної політики, а й виявити неочевидні механізми взаємодії суб'єктів, оцінити ефективність управлінських рішень, а також простежити, як інформаційна безпека функціонує на рівні стратегічних наративів і політичних смислів.

Автор вміло поєднує емпіричні спостереження з теоретичними узагальненнями, що дозволяє забезпечити внутрішню цілісність і логічну зв'язність усіх розділів дисертації. Вони, в свою чергу, мають чітку логіку, в якій теоретичні категорії (розділ 1 - с.18) поступово переходять у аналіз інституційних практик (розділ 2 – с.93), а далі — у прикладне вивчення специфіки безпекових механізмів в умовах воєнного стану (розділ 3 – с.138). Кожен розділ завершується змістовними проміжними висновками, які у своїй сукупності утворюють основу для фінальних положень дисертації.

Окремої уваги заслуговують рекомендації, які стосуються євроінтеграційного напрямку у сфері інформаційної безпеки. У підрозділі 3.3 (с. 177–196) аргументовано показано, що ефективна модель взаємодії у сфері стратегічних комунікацій повинна включати адаптацію європейських стандартів (зокрема у сфері цифрової стійкості, боротьби з дезінформацією та міжінституційної координації). Це положення підкріплене посиланнями на програмні документи ЄС, що посилює прикладну цінність рекомендацій.

Таким чином, положення, викладені у роботі, мають достатній ступінь аргументації, чітко прив'язані до аналізу джерел, підкріплені прикладами з українського контексту та узгоджені з сучасними підходами до дослідження політики безпеки. Дисертація не лише демонструє глибоке розуміння предмету, а й пропонує низку прикладних рішень, які можуть бути використані у сфері публічного управління, зокрема в контексті євроінтеграційних реформ.

Теоретичне і практичне значення одержаних результатів дослідження.

Результати дисертаційного дослідження мають як теоретичну, так і прикладну цінність. У теоретичному аспекті робота становить інтерес для фахівців у галузі політичної науки, які досліджують проблематику національної безпеки, інституційного аналізу, стратегічних комунікацій та інформаційної політики. У дисертації системно уточнено понятійно-категоріальний апарат, розкрито зміст таких складових, як «інституційні чинники інформаційної політики», «гарантування інформаційної безпеки в умовах воєнного стану», «дискурсивна безпека», що створює підґрунтя для подальших наукових студій у зазначеній сфері. Практичне значення полягає у можливості застосування результатів дослідження при формуванні державної політики у сфері інформаційної безпеки, зокрема в умовах гібридних загроз і режиму воєнного стану. Положення дисертації можуть бути враховані під час розробки міжвідомчих стратегій з протидії дезінформації, налагодження координації між органами державної влади та адаптації українських підходів до європейських безпекових стандартів. Отримані результати також можуть бути інтегровані в навчальний процес вищої школи під час викладання навчальних дисциплін, таких як «Національна безпека України», «Інформаційна політика», «Політичні інститути», «Гібридні загрози», «Європейська інтеграція України» тощо, а також використані при підготовці фахівців у сфері публічного управління, політології, національної безпеки та міжнародних відносин.

Характеристика основних положень роботи.

Дисертація складається з трьох змістовно насичених розділів, які логічно розкривають ключові аспекти інституційної природи інформаційно-безпекової політики України в умовах війни.

У **першому розділі** автор окреслює теоретико-методологічні засади дослідження. Проведено огляд підходів до визначення національної та інформаційної безпеки, запропоновано уточнення понять, сформульовано підхід до вивчення інформаційної політики через призму інституційної взаємодії. Значну

увагу приділено методології аналізу — зокрема, інституційному, структурно-функціональному та дискурсивному підходам.

Другий розділ зосереджений на аналізі інституційної структури інформаційної політики в Україні. У ньому досліджено формальні та неформальні механізми взаємодії суб'єктів інформаційної безпеки, описано роль державних органів, громадянського суспільства, ЗМІ. Автор демонструє обізнаність із практикою функціонування політичних і адміністративних структур, визначає слабкі місця в системі координації безпекових рішень.

У **третьому розділі** розкрито специфіку інформаційної політики в умовах воєнного стану. Окреслено актуальні загрози, пов'язані з гібридною агресією, проаналізовано особливості дій держави у сфері стратегічних комунікацій, інформаційного реагування та обмеження деструктивного впливу. Окремо розглянуто питання євроінтеграційної адаптації інформаційної політики — автор підкреслює необхідність гармонізації української моделі з відповідними європейськими нормами та практиками.

Загалом структура роботи чітко відповідає заявленій меті й завданням, кожен розділ логічно продовжує попередній, а сформульовані положення свідчать про системне розуміння складної проблематики в її теоретичному й прикладному вимірах.

Повнота викладу положень дисертації в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації.

Наукові результати, викладені у дисертації, знайшли повне відображення в опублікованих працях здобувача. Загалом за темою дисертаційного дослідження здійснено 13 наукових публікацій, у тому числі: 6 статей у вітчизняних фахових виданнях, 1 стаття, що індексується в міжнародних наукометричних базах, 1 – в інших наукових виданнях та 5 тез доповідей на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях.

Зміст і характер публікацій повністю відповідають вимогам до оприлюднення результатів дисертаційного дослідження. Тематика, рівень апробації, структура

подання матеріалу та кількість публікацій підтверджують цілісність і завершеність наукової роботи.

Відсутність порушення академічної доброчесності.

У процесі ознайомлення з дисертаційною роботою порушень принципів академічної доброчесності не виявлено. У тексті дисертації чітко дотримано вимог щодо самостійності викладу, належного оформлення цитувань, посилань на використані джерела, а також коректного представлення результатів інших дослідників. Дисертація виконана з дотриманням принципів академічної доброчесності, без ознак порушення авторських прав, самоплагіату чи некоректного запозичення матеріалів.

Дискусійні положення та рекомендації щодо змісту дисертації.

Дисертаційне дослідження Галіпчака В. Д. справляє позитивне враження як з огляду на логіку викладу, так і з позицій наукової новизни, актуальності й прикладної цінності результатів. Робота свідчить про високий рівень обізнаності автора із сучасними підходами у сфері інформаційної безпеки, публічної політики та інституційного аналізу. Разом із тим, деякі окремі положення можуть бути предметом подальшої наукової дискусії або уточнення в майбутніх публікаціях:

1) дисертант послідовно окреслює структуру суб'єктів, які беруть участь у формуванні та реалізації інформаційної політики, що є важливою основою для розуміння механізмів забезпечення інформаційної безпеки. Водночас, на нашу думку, у роботі дещо бракує глибшого аналізу можливих суперечностей та конфліктів у взаємодії між цими суб'єктами. Так, у підрозділі 2.2 (с. 103–114) структурно подано розподіл повноважень державних органів у сфері інформаційної безпеки, проте не розглянуто, як у реальній практиці ці повноваження можуть перетинатися або конкурувати між собою. У складних кризових ситуаціях — зокрема під час війни — питання управлінської координації набуває особливої актуальності, і можливі дублювання функцій, фрагментованість рішень або відсутність чіткої вертикалі управління можуть суттєво знижувати ефективність політики.

Слушною виглядала б пропозиція при подальшому доопрацюванні тематики та написанні майбутніх наукових праць розглянути типові приклади або моделі інституційного конфлікту в інформаційній сфері — наприклад, між силовими структурами, органами виконавчої влади та регуляторами — а також окреслити потенційні механізми врегулювання таких ситуацій. Це дозволило б зробити модель інституційної взаємодії не лише концептуальною, а й ближчою до практики управління в умовах високої загрозливої динаміки.

2) у частині, присвяченій євроінтеграційному виміру інформаційної політики (розділ 3), автор слушно наголошує на важливості адаптації європейських практик, однак окремі висновки подано у занадто загальному форматі. Для надання цій частині більшої практичної значущості, можливо, доцільніше було б конкретизувати, які саме інституційні механізми ЄС можуть бути адаптовані в Україні, з урахуванням воєнного стану. Рекомендуємо звернути увагу на досвід застосування регуляторних та комунікаційних інструментів, які вже довели свою ефективність у державах — членах ЄС;

Варто наголосити, що наведені зауваження несуть рекомендаційний характер і не впливають на загальну цілісність, наукову вагу й прикладну значущість дисертації. Вони радше спрямовані на поглиблення окремих аспектів дослідження та можуть бути враховані автором при подальшій науковій роботі, вдосконаленні публікацій або підготовці майбутніх дослідницьких проєктів у сфері інформаційної безпеки.

Загальний висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційне дослідження Галіпчак Володимира Дмитровича на тему «Інституційні чинники інформаційно-безпекової політики України в умовах воєнного стану» є завершеним самостійним науковим дослідженням, що має актуальне науково-практичне спрямування та значущість для розвитку вітчизняної політології. У роботі представлено цілісну концептуальну модель інституційної

взаємодії у сфері інформаційної безпеки, визначено ключові закономірності політичних процесів, обґрунтовано прикладні рекомендації для державної політики у кризових умовах. Наукові положення, висновки та пропозиції, сформульовані у дисертації, мають достатній ступінь новизни, обґрунтованості та практичної значущості. Їх підтверджено на основі широкої джерельної бази, аналітичних методів і результатів, що оприлюднені у публікаціях здобувача. Матеріали дисертації відповідають вимогам академічної доброчесності, а зміст роботи демонструє високий рівень самостійності, наукової культури та аналітичної зрілості.

Робота виконана відповідно до вимог, визначених наказом МОН України від 12.01.2017 № 40 (із внесеними змінами), а також згідно з положеннями «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (у чинній редакції), що дає всі підстави вважати, що дисертант, за умови успішного захисту, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 – Політологія.

Рецензент:

кандидат політичних наук,
доцент кафедри політичних наук
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника

Світлана МАТВІЄНКІВ